

DE DODE KAMER

Boek I:

Blauwdrukken

Maandag, 31 december 2012 – avond
New York, Amerika

Vandaag ben ik weer bij Misha op bezoek geweest. Vorige week leek het een beetje de goede kant op te gaan, maar vandaag was er weinig met hem te beginnen. Ik was hoopvol na de vorige keer en ik was blij dat James een uitzondering had gemaakt op het reglement. Ik wilde Misha graag zien en hoopte dat hij iets los zou laten, misschien omdat het de laatste dag van het jaar is. Dingen afsluiten of zo.

Hij was afstandelijk en zei niet veel. Ergens heeft hij ook wel gelijk.

Wat zeg je in zo'n situatie?

'Gelukkig Nieuwjaar?'

'Heb je nog goede voornemens?'

Over een paar uur is 2012 officieel geschiedenis. Nu is het tijd om de balans op te maken, om te begrijpen hoe het zo heeft kunnen lopen en om onder ogen te zien, in hoeverre ik hier een aandeel in heb. Ik had in moeten grijpen en het heel anders moeten doen.

Vanmorgen heb ik al mijn oude aantekeningen nog eens doorgelezen, maar wanneer en waarmee het precies is begonnen, kan ik nog steeds niet zeggen. Voor mij begon het pas op 17 augustus van dit jaar, maar voor Misha ligt dat anders. Voor hem begon dit jaren geleden al, denk ik. Ik zie iets over het hoofd.

Wat?

Hoe ver gaat dit terug?

Tenslotte leek alles een half jaar geleden nog normaal.

Mijn broer had zijn leven en ik het mijne. Nu lijkt het erop dat Misha meer dan één leven leidde. Levens, die altijd parallel liepen, elkaar nooit kruisten en pas ergens in de laatste zes maanden bij elkaar zijn gekomen.

Wat heb ik allemaal gemist?

Een half jaar geleden had ik niet kunnen bedenken dat ik op 31 december zou zijn waar ik nu ben en vooral niet dat Misha zou zijn waar hij nu is. Andersom zou het niemand verbaasd hebben – mezelf ook niet, trouwens. Ik was altijd degene die in de problemen kwam en Misha was altijd degene, die me eruit haalde. Ik veroorzaakte de problemen en hij loste ze op.

Ik begrijp het niet.

Misha was anders dan ik. Hij had alle kansen in het leven. Hij had alles en hij gooide het gewoon weg voor –

Waarvoor eigenlijk? Geen idee.

Die George Springfield kan zoveel zeggen, maar ik geloof niks van zijn verhaal. Vandaag heb ik mijn broer weer om een verklaring gevraagd, maar hij laat niks los. Ik moet weten waar het mis is gegaan. Ik ben bijna zes jaar ouder dan hij. Ik ben verantwoordelijk voor hem, maar ik had het te druk met mijn eigen bullshit.

Hij had me nodig en ik was er niet voor hem, omdat –

Ik gooi mijn pen op het bureau, kijk naar mijn dagboek en zucht. Het dagboek is feitelijk niet meer dan een eenvoudig schrift, waarin ik dagelijks schrijf over wat

me bezig houdt. Op sommige dagen vul ik een hele bladzijde, maar op andere dagen zijn het niet meer dan een paar losse steekwoorden.

Het is een gewoonte, die ik ontwikkeld heb kort nadat Misha verdween. Dat ik hem inmiddels heb gevonden, doet weinig voor mijn gemoedsrust. Eerlijk gezegd was ik beter af toen ik niet wist waar hij was. Toen maakte ik me minder zorgen om hem dan nu en kon ik mezelf in ieder geval nog *wijsmaken* dat hij in orde was.

De onafgemaakte zin op het papier lijkt bijna naar me terug te staren en smeekt erom voltooid te worden, maar ik kan de woorden niet vinden. Het doet me denken aan iets, dat Misha regelmatig zegt.

'Len, ik heb geen woorden.'

Ik ook niet, jochie, denk ik.

Voor het eerst begrijp ik een beetje wat mijn broer met die tekst bedoelt. Ik denk dat zijn zwijgzaamheid geen onwil is, maar zelfbescherming. De waarheid is te groot of te pijnlijk om de woorden hardop te zeggen en horen – of op te schrijven en zwart op wit terug te lezen, in mijn geval.

Maren Franka staat vlak achter me en leest over mijn schouder mee.

Ik laat haar begaan. Het is een gewoonte van haar om met anderen mee te lezen, iets dat ze automatisch en bijna dwangmatig doet. Het is een gewoonte, die iedereen die haar kent irritant vindt, behalve ik.

Ik heb toch geen geheimen.

Maren heeft de afgelopen maanden wel bewezen, dat ze erg goed is in het bewaren van alle geheimen, die haar worden toevertrouwd – en dan voornamelijk die van mijn broer. Een paar seconden lang vraag ik me af hoe Misha had gereageerd, wanneer Maren met hem mee las. Ik kan me niet voorstellen dat hij dat ooit zou tolereren, maar om de één of andere reden laat hij Maren altijd veel dichterbij komen dan ieder ander.

Ik heb me al zo vaak in mijn broer vergist. Ik dacht altijd dat ik hem goed kende en dat hij voorspelbaar was. Ik dacht dat ik wist hoe hij in elkaar zit, maar inmiddels moet ik toegeven, dat ik geen idee meer heb wie Misha is en waar hij toe in staat is.

“Len, je moet niet zo hard zijn voor jezelf,” zegt Maren na een lange stilte en ze legt haar hand even op mijn schouder.

“Waarom niet?” vraag ik. “Ik was vijfenhalf toen Misha geboren werd. Ik herinner me nog dat mijn ouders met hem thuiskwamen en dat mijn vader zei, dat ik nu een grote broer was en dat het mijn taak was om mijn broertje te beschermen en dat ik verantwoordelijk voor hem was. En weet je wat ik deed? Toen we ouder waren, moest ik weleens op hem passen. Dan liet ik hem gewoon alleen thuis om naar feestjes te gaan... En later, toen pa en ma overleden waren, heb ik er een nog grotere teringzooi van gemaakt.”

“Je hebt je best gedaan,” antwoordt Maren.

“Wat als het mijn schuld is dat hij daar nu zit?” vraag ik.

Het is voor het eerst dat ik die angst hardop uitspreek, maar ik beseft dat als ik niet eerlijk tegen mezelf ben, dat ik ook niet van Misha mag verlangen dat hij dat wel is.

“We zijn allemaal verantwoordelijk voor onze eigen keuzes en acties, Len,” zegt Maren.

“Keuzes?” herhaal ik. Ik draai mijn hoofd een beetje, zodat ik haar aan kan kijken en houd haar blik even vast. “Dus het was een keuze? Een *bewuste* keuze?” Ik geef haar geen kans om te antwoorden. “Ik wist het! Ik wist dat die *fucking* George Springfield sprookjes vertelde!”

“Dat zei ik niet,” protesteert Maren.

“Ontken het dan!” schreeuw ik.

“Dat kan ik niet,” zegt ze.

“Waarom niet?” vraag ik, iets rustiger.

“Dat mag ik niet,” antwoordt ze.

“Dat *mag* je niet?” vraag ik en ik trek mijn wenkbrauwen op. “Van wie niet? Van die *fucking* Springfield?” Ik weet dat het niet zo is, maar over de enige andere mogelijkheid wil ik niet nadenken. Ik wil niet weten hoeveel wantrouwen mijn bloedeigen broer koestert jegens mij. Ik zucht weer. “Weet je, Maren? Ik word echt knettergek van jullie allebei. Ik moet altijd maar op eieren lopen, tien keer nadenken voordat ik iets zeg en vooral geen vragen stellen.”

“Het is niet aan mij,” zegt Maren kalm.

Ze weet dat ik met ‘jullie’ niet langer haar en George Springfield bedoel.

Ik zie aan haar gezicht, dat ik wederom geen antwoorden op mijn vragen zal krijgen. Het kost me veel moeite om mijn geduld te bewaren en ik sluit mijn ogen even. Ik moet mezelf tot kalmte manen, om haar niet bij haar schouders te pakken en door elkaar te schudden.

Een half jaar geleden kende ik Maren nauwelijks. Ik zag en sprak haar soms, omdat we in dezelfde buurt woonden. Of eigenlijk heb ik haar leren kennen, omdat we in dezelfde coffeeshop kwamen en daar soms samen een joint rookten. Van diepgaande gesprekken was nooit enige sprake geweest en ik wist destijds weinig over het tengere, donkerharige meisje. In die tijd kenden we elkaars achternaam niet eens en wist ik ook niet dat ze mijn broer heel goed kent.

Misschien wel beter dan ik zelf, denk ik bitter.

“Soms denk ik dat ik mijn broer helemaal niet ken,” beken ik schoorvoetend. “Ik moet realistisch zijn, Maren.” Ik pak een flesje bier, dat voor me op het bureau staat en neem een slok. “Ik ben gewoon een egoïstische klootzak geweest...” Zodra ik zie dat ze wil protesteren, hef ik mijn vrije hand op en vervolg: “Als ik hem vroeg hoe het met hem ging en hij zei ‘goed’, dan vroeg ik nooit verder, ook al wist ik dat hij ergens mee zat. Ik had nooit zin in een saai verhaal over school of over zijn werk. Er is zoveel dat ik niet wist, zoveel dat hij heeft verzwegen. Of zoveel waar ik nooit naar gevraagd heb, eigenlijk... Ik was altijd zo met mezelf bezig, dat ik dit niet heb zien aankomen.”

“Doe jezelf dit niet aan,” zegt Maren. Ze gaat op een hoek van het bureau zitten en legt haar hand op mijn arm. “Dit *kon* je niet aan zien komen.”

“Jij wel. Waarom liet je hem gaan?” vraag ik. Ik kan de verwijtende toon in mijn stem niet onderdrukken en kijk haar strak aan als ik eindelijk de vraag stel, die al tijden op mijn lippen brandt. Ik moet het weten. “Hoe kon je dit laten gebeuren? Waarom heb je hem niet tegengehouden?”

“Omdat Misha zich niet tegen *liet* houden,” antwoordt Maren kalm. De vraag komt niet echt uit de lucht vallen. Ze verwacht dit waarschijnlijk al een tijdje. “Omdat hij het zelf zo wilde en omdat het juist was.”

“Juist?” herhaal ik. “*Juist?* Je bent echt knettergek!”

“Je weet niet waar je het over hebt!” roept Maren. “Je weet niet...”

“Leg het me dan uit!”

“Nee! Je weet helemaal niks! Dit is de gerechtigheid die we nooit hebben gekregen!”

“Gerechtigheid? Rot toch op met je gerechtigheid!” schreeuw ik en sla hard met mijn vuist op het bureau. Woede laat mijn donkere ogen nog donkerder lijken, is me altijd verteld. Het zal wel waar zijn, want Maren schuift een stukje bij me vandaan. Normaal gesproken zou dit voor mij het teken zijn om mijn toon te matigen, maar ik kan me niet meer inhouden. “Moet je zien waar het hem gebracht heeft, kutwijf!” Ik zwijg even. “Hij had alles, Maren. Alles!”

“Schreeuw niet zo, Len,” zegt Maren. “Ik zit vlak naast je.”

“Sorry.”

Maren steekt een sigaret op en zucht. “We moeten geen ruzie maken, Len. Hij heeft het zelf zo gewild.”

“Dat is *niet* waar.”

“Dat is *wel* waar.”

Ik zwijg even en vraag dan huiverig: “Er is nog veel meer, hè? Veel meer dat ik niet weet... Meer geheimen.”

Maren knijpt even zachtjes in mijn pols en zegt: “Dat is niet aan mij.”

“Maar je weet het wel.” Het is geen vraag. Ik heb geen enkele twijfel meer.

“Ja,” zegt ze.

“Ik begrijp het niet.” Ik zet mijn bierflesje hardhandig op het bureau en kijk Maren dan recht in de ogen. “Hij had alles tegen – alles – en toch kreeg hij het helemaal voor elkaar en was hij succesvol in het leven... Ik weet wat ik ben... Misha en ik hebben dezelfde start gehad en ik maakte er een enorme puinhoop van, precies zoals iedereen had verwacht. Misha niet. Waar ik links ging, ging hij altijd rechts. Automatisch... Maakte altijd de juiste keuzes... Ging braaf naar school... Universiteit, Bachelor, Master, cum laude, alsof het niks was... De hele teringzooi... Hij is godverdomme ingenieur en nu staat hij lager op de maatschappelijke ladder dan ik.” Ik pak Marens pakje sigaretten en steek er één op.

Maren kijkt me aan en zwijgt. Ze glimlacht, pakt mijn vrije hand en knijpt erin. Ondanks dat mijn slachtofferrol haar zichtbaar irriteert, heeft ze medelijden met me. Ik zie het in haar ogen. “Het komt wel goed,” zegt ze uiteindelijk.

“Hoe kan dit ooit nog goed komen?” antwoord ik.

“Dat heeft hij me beloofd,” antwoordt Maren en ze probeert het gesprek op subtiel wijze een iets andere richting op te sturen, door te vragen: “Hoe ging het vandaag met hem?”

“Hoe denk je dat het met hem gaat?” vraag ik boos.

Misha is de laatste maanden zo vaak het onderwerp van onze gesprekken geweest, dat we hem nog nauwelijks bij zijn naam noemen. ‘Hij’ en ‘hem’ volstaan inmiddels.

“Je weet best wat ik bedoel,” zegt Maren sussend.

Ik haal mijn schouders op. "Hij... Hij zat daar maar...", vertel ik. "Hij zat tegenover me aan die tafel, maar het leek wel alsof hij niet eens in dezelfde ruimte was... Hij was afwezig, snel afgeleid... En ik had steeds het gevoel, dat hij constant alles en iedereen om ons heen in de gaten wilde houden. Dwangmatig, bijna... Hij laat niks los... Hij vroeg me zelfs om woensdag niet te komen. Ik weet het niet."

"Jawel," zegt Maren.

"Nee." Ik zucht weer. "Ik zag iets in zijn ogen, dat ik nog nooit eerder gezien heb, Maren... Niet in die mate... Koud... Hard... Hij was zo ongelooflijk afstandelijk."

"Dan zit hij in zijn survivalmodus," antwoordt Maren. "Ik heb het eerder gezien... Hij draait wel weer bij. Altijd."

"Survivalmodus?" herhaal ik sceptisch.

God, weer zo'n modern woord uit één van haar zelfhulpboeken.

Maren knikt. "Hij sluit zich af," verduidelijkt ze. Ze neemt een diepe haal van haar sigaret en blaast een rookwolk door de kamer. "Dan heeft hij teveel chaos in zijn hoofd en sluit hij zich af, om alles voor zichzelf weer op een rijtje te zetten... Dat deed hij vroeger ook als..." Ze zwijgt abrupt en kijkt weg.

"Als wat?" vraag ik.

Maren antwoordt niet. Ze dooft haar sigaret in de asbak, die tussen ons in op het bureau staat. Dan schuift ze de asbak een stukje opzij, zonder duidelijke reden.

"Als wat?" vraag ik weer.

Maren legt haar wijsvinger tegen mijn lippen en zegt: "Niet vragen." Ze schudt haar hoofd en laat haar hand zakken. "Het is niet aan mij."

Ik kijk haar aan en wil verder vragen, maar ik zie aan de blik in haar ogen, dat het zinloos is. Ik ben moe, moe van alle onzekerheden en moe van alle vragen, waarop ik nog altijd geen antwoorden heb kunnen vinden. Ik zak nog verder onderuit in mijn stoel en leun achterover.

Tegenover me hangt een spiegel.

Welke idiote binnenhuisarchitect heeft dat verzonnen?

Ondanks mijn tweeëndertig jaar, zie ik eruit als een man van begin veertig. De vele jaren van drinken, roken, blowen en feesten beginnen duidelijk hun tol te eisen. Mijn kortgeschoren donkere haar begint al wat dunner te worden en de eerste tekenen van rimpels beginnen zich te manifesteren in mijn gezicht. Mijn donkere ogen worden omringd door nog donkerder kringen.

Je word oud, denk ik.

Maren kijkt naar me en draait peinzend een haarlok rond haar wijsvinger.

"Afgelopen woensdag was hij heel anders," zeg ik langzaam, na een korte stilte.

Met de brandende punt van mijn sigaret, duw ik Marens uitgemaakte peuk doelloos heen en weer in de verder nog lege asbak. "Toen leek hij... Weet ik veel... *Blij* om me te zien... Hij omhelsde me... We hielden elkaar vast, zoals vroeger. We praatten en..."

“En wat?” vraagt Maren. Ze frunnikt even aan een paar armbandjes van gekleurde kralen, die ze om haar rechterpols draagt. De kleuren van de kralen zijn vaal geworden en zelfs voor een deel weggesleten.

“Ik weet het niet,” zeg ik. “Ik weet alleen dat ik het *haat*, om hem zo te zien. *Daar*. Hij hoort daar niet.”

“Ik weet het wel,” antwoordt Maren. “Je wilt het beste voor je kleine broertje.”
“Natuurlijk,” zeg ik.

“Maar je kleine broertje is geen kind meer, Len. Hij is zesentwintig,” gaat Maren verder. Ze haalt haar schouders op. “Hij moet het zelf doen.”

“Hij heeft het altijd al zelf moeten doen,” snauw ik.

Maren trekt zich ogenschijnlijk weinig aan van mijn toon. “Je hebt je best gedaan,” zegt ze. “Echt.” Ze laat zich van het bureau glijden en zegt dan: “Geef eens geld.”

Ik haal een briefje van twintig dollar uit mijn broekzak.

Maren pakt het aan. “Ik ga scoren,” deelt ze overbodig mede, terwijl ze het geld in de zak van haar jeans stopt. “Ik zag een dealer in de hal van het hotel, toen we terugkwamen. Fijne man, die George, om ons hier te parkeren. Wil jij ook iets?”

Ik schud mijn hoofd.

Maren pakt haar vest, dat over de rugleuning van mijn stoel hangt en trekt het aan. Ze ritst de sluiting dicht en bindt haar lange, donkere haar in een slordige, losse paardenstaart. “Zeker weten, Len? Het is Oud en Nieuw...” Ze trekt de capuchon van haar vest over haar hoofd en graait de kamersleutel van het bed.

“Ik heb goede voornemens,” antwoord ik sarcastisch en gebaar naar Maren, dat ze weg moet gaan.

Ze legt haar hand even op mijn hoofd en zegt: “Ik blijf zo lang als je me nodig hebt.”

“Ga nou maar,” zeg ik ongeduldig en druk mijn sigaret uit in de asbak. “Anders loop je de hele nacht weer op te spoken, omdat je niet kunt slapen. En dan slaap ik ook niet.”

“Ik ben zo terug,” verzekert ze me. Ze kust me vluchtig op mijn voorhoofd.

“Als je over tien minuten niet terug bent, kom ik je halen,” waarschuw ik.

“Heerlijk als je zo bezig bent,” plaagt Maren en rolt met haar ogen.

“Ga nou maar,” zeg ik en pak mijn balpen weer. Ik hoor de deur van de hotelkamer achter Maren in het slot vallen en vind de woorden om de laatste zin op het papier af te maken.

... ik wilde geloven dat het goed met hem ging.

Lennart Larsen

PROLOOG VOICEMAIL

Donderdag, 16 augustus 2012 – avond
Rotterdam, Nederland

De laatste maten van Led Zeppelin sterven weg en gaan over in een ruisend geluid, gevolgd door een zachte klik als de platenspeler afslaat. Dat klikje is een geluid, waar ik maar niet aan kan wennen. Als je veertien jaar lang een pick-up hebt gehad, die niet afslaat, raak je gewend aan het eindeloze ruisen van de naald, die doelloos rondjes blijft draaien in de laatste groef.

Mijn oude pick-up is nog van mijn vader geweest, evenals een deel van mijn elpee-collectie en de inhoud van een aantal stoffige verhuisdozen onder mijn bed. Die platenspeler doet het niet meer, maar ik kan me er niet toe zetten om hem weg te gooien. Nadat ik voor mijn laatste verjaardag van mijn broer een nieuwe pick-up kreeg, heeft de oude nog bijna twee maanden in een hoek van de woonkamer gestaan. Als een monument voor het einde van een tijdperk. Of omdat ik te lui ben om het apparaat naar het milieupark te brengen.

Toen mijn broer eind december bij me op visite was en me vroeg waarom ik iets bewaarde dat geen functie meer had, verhuisde ik het monument naar mijn slaapkamer, waar ik het onder mijn bed schoof, bij de andere nutteloze spullen van onze dode ouders.

Ik steek een sigaret op en ga naar de keuken om een nieuw blik bier te pakken. Met mijn vrije hand sluit ik de deur van de koelkast weer en draai me om, om terug te gaan naar de woonkamer. Er zijn nog drie halve liters bier en ik ben pas bij *Led Zeppelin II*.

Voor mij is het pas tijd om te gaan slapen als ik high ben, het bier op is en ik de eerste vier elpees van Zep heb afgespeeld.

Of dat om twee uur 's nachts of om zeven uur 's morgens is, maakt niet zoveel uit. Ik heb toch weinig verplichtingen als beroepswerkloze.

Dan valt mijn oog op de dagvaarding, die in de fruitschaal op de keukentafel ligt en daar een curieus stilleven vormt met mijn huissleutels, een doosje aspirines en wat andere losse rommel. Ik kijk op de klok, die in de keuken aan de muur hangt.

Het is half tien.

Hoewel het nog vroeg is, heb ik dringend behoefte aan duidelijkheid. Ik ga terug naar de woonkamer en pak mijn mobiele telefoon. Ik selecteer het laatst-gekozen nummer en wacht ongeduldig, terwijl de telefoon overgaat.

Voor de derde keer vandaag krijg ik zijn voicemail.

“Hallo, dit is Misha Larsen. Ik ben even niet bereikbaar, maar als u bericht achterlaat na de toon, dan bel ik u zo snel mogelijk terug.”

Ik haat voicemailen en spreek zelden iets in, maar ik ben bang dat ik er vandaag met mijn jongere broer niet onderuit kom. Ik neem een laatste haal van mijn sigaret en maak die uit in de overvolle asbak op de salontafel. Ik zucht en wacht op de pieptoon.

“Hé, jochie. Met mij. Ik denk dat je nog aan het werk bent, maar... Luister, ik weet dat het de laatste keer een beetje klote gelopen is, maar ik zou het fijn vinden als je morgen meegaat naar de rechtbank... Bel me terug als je even tijd hebt... en anders zie ik je morgen daar wel... Kwart voor twee... Dag, jochie.”

1. TEKENS AAN DE WAND

Vrijdag, 17 augustus 2012 – middag
Rotterdam, Nederland

De rechter is een strengogende, kalende, oudere man, die duidelijk een hekel heeft aan het onnodig gebruik van teveel woorden. Hij staart me aan over het ouderwetse montuur van zijn bril en spreekt met een ietwat krakerige, diepe stem, die niet bij zijn magere voorkomen past. Toch straalt hij genoeg autoriteit uit om me te dwingen naar hem te luisteren.

“Meneer Larsen, de rechtbank is van mening dat de genoemde feiten door u zijn gepleegd in de nacht van 4 op 5 juni 2012. Daarnaast bent u in het verleden al twee keer veroordeeld in soortgelijke zaken. Uw eerste veroordeling stamt echter uit uw jeugd en ik ben ertoe genegen, deze niet mee te laten wegen in de bepaling van de strafmaat. Uw laatste veroordeling stamt uit 2005 en u *lijkt* de afgelopen zeven jaar op het rechte pad te zijn gebleven...”

Ik hoor het gelaten aan.

“Daar komt bij,” gaat de rechter verder, “dat u zelf toegegeven heeft, de genoemde feiten te hebben gepleegd. De rechtbank zal daarom mild zijn en u een gevangenisstraf opleggen voor de duur van zeven dagen. Daar u deze in voorarrest reeds uitgezeten heeft, bent u vrij om te gaan.” Hij zwijgt even, waarschijnlijk om er zeker van te zijn dat zijn woorden goed tot me doordringen.

Ik kijk hem aan, maar zeg niets.

“Echter...,” vervolgt hij.

Ik had het moeten weten.

Er is altijd een ‘maar’ – of in het geval van mensen die gestudeerd hebben een ‘echter’.

“Om er zeker van te zijn, dat dit een eenmalige misstap was, wil ik u tevens een voorwaardelijke gevangenisstraf opleggen van een maand, met een proeftijd van een jaar,” besluit de rechter.

Ik knik begrijpend en sta pas op als anderen ook gaan staan en de zaal beginnen te verlaten. Dan kijk ik om me heen, maar Misha is nergens te zien.

Mijn advocaat feliciteert me plichtmatig met de goede afloop van de zaak, excuseert zich vluchtig en maakt zich dan uit de voeten.

Ik kan een zucht van opluchting nauwelijks onderdrukken.

Hoewel dit min of meer de uitkomst is, die mijn nerveuze pro deo advocaat me voorspeld heeft, was de mogelijkheid van een langere celstraf toch door mijn hoofd blijven spoken, tot het moment van de uitspraak.

Ik ben er goed vanaf gekomen, denk ik.

Weer...

Dan trekt er een golf van woede door me heen.

Mijn eigen broer heeft niet eens de moeite willen nemen, om naar de rechtbank te komen. Die klootzak vindt zijn werk weer eens belangrijker, dan al het andere om hem heen en heeft me vandaag gewoon laten vallen als een bak-

steen. Het is een nieuw dieptepunt in onze relatie, die toch al van *ups* en voor-
namelijk *downs* aan elkaar lijkt te hangen.

Verwend, egoïstisch teringjong!

Ik verlaat de rechtbank. Buiten leun ik tegen een muur, haal mijn pakje
Marlboro's en een aansteker uit de zak van mijn jasje en steek een sigaret op. Ik
inhaleer diep, vis mijn mobiele telefoon uit mijn broekzak, zet die aan en bel
Misha weer. Nadat de telefoon een aantal keer is overgegaan, gaat deze
automatisch over op de voicemail.

"Hallo, dit is Misha Larsen. Ik ben even niet bereikbaar, maar als u bericht
achterlaat na de toon, dan bel ik u zo snel mogelijk terug."

Godgloeïende godverdomme!

Geïrriteerd en ongeduldig wacht ik op de pieptoon. De afwezigheid van mijn
broer maakt me woedend en heeft me dieper gekwetst en teleurgesteld, dan ik
aan mezelf toe wil geven. Ik had verwacht dat hij, ondanks onze meningsver-
schillen, naar de rechtbank zou komen, om zijn oudere broer te steunen.

Na de pieptoon spreek ik een bericht in. "Misha, met mij. Ik ben voorwaarde-
lijk vrij. Je was niet in de rechtbank, klootzak! Waar hang je uit? En waarom bel
je me niet terug? Bel me!" Ik verbreek de verbinding, stop de telefoon weer in
mijn broekzak en loop naar mijn auto.

"Godverdomme!" vloek ik hardop, zodra ik het papiertje onder mijn ruiten-
wisser ontdek.

Ik hoef niet eens te kijken om te weten wat het is. Ik doe het portier open,
maak een propje van de bekeuring en gooi die achterin de auto.

Weer vierenvijftig euro naar de klote.

* * * * *

Dinsdag, 1 mei 2001 – avond
Rotterdam, Nederland

Slechts gekleed in mijn spijkerbroek verliet ik de badkamer. Ik kon me niet
herinneren waar ik mijn schoenen had gelaten, toen ik die ochtend was
thuisgekomen. Nadat ik tevergeefs mijn slaapkamer had doorzocht, besloot ik
mijn zoektocht voort te zetten in de woonkamer en keuken. Als ik die avond nog
ergens naartoe wilde, waren mijn schoenen toch noodzakelijk.

In de keuken trof ik een schoon T-shirt aan, dat over de rugleuning van een
stoel hing. Ik hing het over mijn schouder en tuurde onder de tafel, maar van
mijn schoenen ontbrak nog altijd elk spoor. Wel kwam ik een brief tegen van de
energiemaatschappij, waarin een verhoging van mijn maandlasten werd aange-
kondigd. Ik pakte de brief op en verliet de keuken.

"Huiswerk?" vroeg ik plichtmatig, toen ik de woonkamer binnenkwam.

Misha zat in kleermakerszit te lezen op het oude, zwartleren bankstel. Op de
armleuning lag een boek opengeslagen en hij keek niet op. "Nee."

"Heb je dan even?" probeerde ik.

"Waarvoor?" vroeg hij, sloeg een bladzijde van zijn boek om en las verder.

Tel tot tien, dacht ik.

“Kunnen we even... praten?”

Misha keek bedenkelijk op. “Waarover?” vroeg hij achterdochtig.

Ik schoof de brief onder zijn neus en zei: “De energiemaatschappij heeft het maandbedrag verhoogd.”

Hij pakte het schrijven aan en keek er even naar. “Ik zie het,” antwoordde hij. Toen legde hij de brief naast zich op de bank en richtte zijn aandacht weer op zijn boek, alsof het onderwerp was afgedaan.

“Misha,” begon ik.

“Lennart?”

Ik zuchtte. “We moeten echt een beetje op ons geld gaan letten, jochie. We kunnen nu al niet rondkomen, maar we verspillen geld.”

“We verspillen geld?” herhaalde Misha en keek op.

“Ja, we,” zei ik met nadruk.

“Sorry, Len, maar ik moet toch af en toe iets eten,” antwoordde Misha op gemaakt verontschuldigende toon.

“Ik heb het over de energierekening, niet over boodschappen,” wees ik hem terecht. Toen wees ik opnieuw naar de brief om zijn aandacht weer op het onderwerp te vestigen. “Luister, Misha, ik ben net zo fout als jij. Ik val in slaap met de tv aan, maar dat jij altijd overal het licht laat branden helpt ook niet, jochie.”

“Die verhoging is berekend over je verbruik van het afgelopen *jaar*, Len, niet alleen over de laatste *maand*,” stelde Misha wijsneuzig en zijn ogen dwaalden opnieuw af naar zijn boek, alsof hij het gesprek als beëindigd beschouwde.

“Ik vraag alleen maar of je niet overal het licht wilt laten branden,” hield ik aan.

Misha sloeg resoluut zijn boek dicht en keek me aan. “Len, luister goed. Ik laat niet *overal* het licht branden. En het is ronduit belachelijk om je druk te maken over een verhoging van twee tientjes in de maand, terwijl je zelf driehonderd gulden in de maand uitgeeft aan drank, wiet en sigaretten.” Hij bleef me strak aankijken.

“Ik geef *geen* driehonderd per maand uit aan drank, wiet en sigaretten,” protesteerde ik.

Dat kan toch nooit kloppen? dacht ik.

“Ik heb het uitgerekend, Len,” antwoordde Misha, alsof daarmee de discussie nu definitief gesloten was. “Driehonderd, en dan schat ik het laag in.”

“Uitgerekend?”

“Ja, *uitgerekend*. Zo moeilijk was het niet.”

“Ik geef *geen* driehonderd per maand uit aan drank, drugs en sigaretten,” herhaalde ik zo stellig mogelijk.

“Len, ik heb het uitgerekend voor de afgelopen maand,” zei mijn broertje. Hij keek even op de klok en richtte zijn blik toen weer op mij en begon het me voor te rekenen. “Een pakje sigaretten per dag... Gemiddeld dertig dagen in een maand... Zes gulden per pakje... Alleen dat is al honderdtachtig gulden. En dan wil jij twee tientjes gaan bezuinigen op gas en licht?”

“Het was maar een idee,” antwoordde ik.

“Een slecht idee,” zei Misha kortaf. “Stoppen met roken scheelt honderdtachtig gulden in de maand. Je zou ook kunnen stoppen met blowen. Dat scheelt

ook meer dan zestig. En bier halen in de supermarkt is veel goedkoper dan naar de kroeg gaan.”

“Laat maar.”

* * * * *

Vrijdag, 17 augustus 2012 – middag
Rotterdam, Nederland

Ik parkeer mijn auto vlakbij mijn huis, stap uit en sla het portier met een klap dicht. Mijn boosheid is nog lang niet verdwenen en ik heb geen uitlaatklep. Ik sluit de auto af en zoek en vind al lopend mijn huissleutels.

“Buurman!” klinkt een bekende stem achter me.

Oh nee!

Ik blijf staan, rol met mijn ogen en draai me dan naar de oude vrouw toe, die inmiddels pal achter me staat.

“Buurman, ik wil niet zeuren, maar...”

“... u doet het toch,” vul ik aan.

De vrouw kijkt me aan en doet geschrokken een stapje achteruit. Niet verwonderlijk, want ik ben ruim één meter negentig en zij meet misschien anderhalve meter.

“Sorry, buurvrouw,” zeg ik verontschuldigend. “Zware dag.” Ik woon al ruim tien jaar naast haar en al net zolang probeert ze me ervan te overtuigen, dat mijn muziek te hard staat, mijn bezoek teveel lawaai maakt en mijn tuin er niet representatief bijstaat.

Het irriteert me wel, maar ze is al erg oud en soms heeft ze ook gewoon gelijk.

“Stond mijn muziek te hard gisteravond?” vraag ik uit beleefdheid en herinner me ergens vaag een nacht met teveel bier en *Led Zeppelin I, II, III en IV*.

“Nee,” antwoordt de buurvrouw en doet voorzichtig weer een stapje naar voren. “Ik wilde u vragen of u me even kunt helpen.” Ze wijst naar haar eigen huis en zegt: “Mijn kat zit op het afdakje en ik kan er niet bij. Kunt u misschien even...?”

Ik kijk in de aangewezen richting en zie een stokoude kat zitten met een slordige, zwarte vacht, een gehavend oor en slechts één oog. Ik vraag me af hoe het dier daar terecht is gekomen. De sprong lijkt onmogelijk voor deze hoogbejaarde muizenvanger. Dan valt mijn oog op een Marokkaanse jongen van een jaar of dertien, die iets verderop in een portiek staat. Ik werp hem een waarschuwende blik toe, die duidelijk zegt, dat ik hem bij herhaling niet meer met dit soort geintjes weg laat komen.

De jongen verdwijnt.

Ik richt me weer tot mijn buurvrouw. “Ik pak hem wel voor u,” bied ik dan aan en steek mijn sleutels in mijn broekzak.

“Wilt u een trapje, buurman?” vraagt de vrouw, terwijl ze achter me aandriibt.

“Nee, het lukt wel,” antwoord ik. Ik klim op de rand van een stenen plantenbak, die naast de voordeur is opgemetseld. Ik strek mijn armen uit, pak de kat in zijn nekvel en geef het dier terug aan zijn eigenares.

“Dank u,” zegt de buurvrouw, terwijl ik van de plantenbak stap.

“Hé, Larsen!”

Ik kijk op en zie een man van een jaar of vijftig met snelle passen naderen.

“Wat moet je van mijn moeder?”

“Niks, man,” zeg ik. “Ik haalde de kat voor haar van het afdak.”

“Koos, meneer Larsen hielp me alleen maar even om Felix naar beneden te halen,” sust de oude vrouw.

Koos duwt zijn moeder voorzichtig, maar dwingend in de richting van haar woning en zegt, alsof ik er niet bij ben: “Moeder, u moet *echt* voorzichtiger zijn met dat soort mensen. Voordat u het weet, beroven ze u.”

De buurvrouw kijkt even hulpeloos en verontschuldigend naar me om en roept: “Bedankt!”

“Graag gedaan,” antwoord ik. Inwendig kook ik van woede. Het liefst zou ik Koos tegen de grond slaan, maar met het oog op mijn voorwaardelijke gevangenisstraf, behoort dat helaas niet tot mijn mogelijkheden.

Misschien volgend jaar...

Wacht maar tot mijn proeftijd erop zit, arrogante klootzak!

Ik loop naar mijn eigen voordeur, haal mijn sleutels weer tevoorschijn en open de deur. Ik ga naar binnen en maak een beker koffie voor mezelf. De keuken is een enorme bende, maar dat is al jaren zo en meestal zie ik het zelf niet meer. Ik staar een poosje uit het raam, terwijl ik koffie drink, maar blijf een onrustig gevoel houden en pak mijn telefoon weer. Opnieuw bel ik Misha, maar ik krijg weer zijn voicemail, zoals de afgelopen weken telkens het geval is als ik mijn broer bel.

Misha heeft nog nooit eerder verzaakt om me terug te bellen. Soms duurt het tot na een vergadering en als hij op zakenreis is, duurt het weleens één of twee dagen. Als hij echt heel kwaad is, kan het zelfs wel een week duren, maar hij is nog nooit wekenlang onbereikbaar geweest.

Na de pieptoon, spreek ik weer de voicemail in: “Misha, ik maak me zorgen. Waar hang je uit? Bel me terug.”

Ik heb mijn broer nu ruim een maand niet gezien. Ondanks dat er eerder periodes van een paar weken voorbij zijn gegaan, waarin we geen contact hadden, voelt het deze keer anders. Ik kan het niet uitleggen.

In de week dat ik vastzat voor een auto-inbraak, heb ik veel aan Misha gedacht. Hoewel we twee totaal verschillende levens leiden, is hij er altijd voor me geweest op belangrijke momenten.

Ik heb twee keer eerder in de gevangenis gezeten en beide keren heeft Misha me bezocht en beide keren is hij naar de rechtbank gekomen om me moreel te steunen. Sinds hij zes jaar geleden begon met werken, heeft hij me regelmatig geld gegeven om boodschappen te doen, wanneer ik weer bijna mijn hele uitkering had uitgegeven aan drank en softdrugs.

Misha's duidelijke afkeer van mijn levensstijl, heeft hem er nooit eerder van weerhouden om contact met me te zoeken of op zijn minst mijn telefoontjes te

beantwoorden. Het feit dat hij me niet terugbelt en dat hij vandaag niet naar de rechtbank is gekomen, maakt me rusteloos en bezorgd.

Deze situatie is me volkomen vreemd. Ik kan me de laatste keer, dat ik me zorgen heb gemaakt om mijn jongere broer, niet eens meer herinneren.

In het geheugen van mijn mobiele telefoon zoek ik het laatste contact op, dat ik met Misha heb gehad. Ik weet nog dat we ruzie kregen, maar de exacte datum weet ik niet meer. Ik vind een uitgaande oproep in de lijst, die dateert van 12 juli, nu ruim vijf weken geleden. Dan pak ik mijn agenda erbij en zoek de datum op.

Donderdag...

Donderdag, 12 juli...

Mijn gedachten dwalen af naar de bewuste dag. Ik herinner me nog dat ik Misha later op de dag heb gebeld, halverwege de middag, omdat ik de avond ervoor naar mijn stamcafé geweest was en die dag pas mijn bed uitkwam, toen Misha er al een halve werkdag op had zitten.

Op dat moment had ik ook al drie weken niets van hem gehoord.

Aan onze laatste afspraak ging ook een uitnodiging van mij vooraf, net als de keer ervoor en de keer daarvoor. En eigenlijk bijna alle keren *daarvoor*.

Geleidelijk werd Misha steeds lastiger te bereiken, had het druk, had deadlines, en wat hij vooral niet had, was tijd.

Nadat ik uit de gevangenis kwam, is donderdag de twaalfde de enige keer geweest, dat ik mijn broer nog gezien heb. Sindsdien neemt hij zijn telefoon niet meer op en belt hij niet meer terug.

* * * * *

Donderdag, 12 juli 2012 – middag / avond
Rotterdam, Nederland

Misha klonk gehaast toen hij zijn telefoon opnam. “Len?”

“Ja, hoe is het?” vroeg ik.

“Druk,” antwoordde mijn broer. “Is er iets?” Hij klonk afwezig, alsof hij ergens door afgeleid werd en zijn aandacht niet goed bij het gesprek kon houden.

“Nee, er is niks,” begon ik. “Ik dacht alleen dat... We hebben elkaar al een tijdje niet gezien en... Ga je morgen mee stappen?”

“Sorry, Len. Morgen heb ik al iets.”

“Afspraakje?” informeerde ik.

“Zoiets,” zei hij vaag. “Kan het niet een andere keer?”

“Ik mis je, jochie,” gaf ik schoorvoetend toe. “Ga dan vanavond mee om iets te drinken, als je morgen geen tijd hebt.”

“Len, ik heb... dingen te doen,” antwoordde Misha. Hij klonk ongeduldig.

“Wat dan?” hield ik vol.

“Gewoon... Dingen...”

“Kom op. Gewoon even een drankje na werktijd met je grote broer,” drong ik aan. “Dat kan toch wel?”

Hij zuchtte.

“Jezus, Misha. Wat wil je nou? Moet ik voortaan een maand van tevoren je secretaresse bellen om een afspraak maken?”

“Ik heb geen secretaresse,” zei Misha ijzig. “Die maken fouten.”

Ondanks mijn irritatie, slaagde ik erin mijn toon enigszins te matigen.

“Jochie, je moet toch ook nog een beetje een leven hebben, naast al dat werk? Het leven bestaat niet alleen maar uit werken.”

Na een korte stilte stemde Misha er eindelijk mee in om na werktijd op een terras iets met me te gaan drinken. Ik weet heel goed dat hij een hekel heeft aan openbare gelegenheden en grote hoeveelheden onbekenden, maar sinds hij het tienerstadium ontgroeid is, heb ik zelden zoveel moeite hoeven doen om hem over te halen als die dag.

Ook was hij later dan gewoonlijk. Hij kwam pas na zessen aan, gekleed in een oude jeans en een eenvoudig wit overhemd, waarvan de bovenste knoopjes los waren. De mouwen had hij opgerold tot aan zijn ellebogen. Met zijn één meter tachtig, tengere postuur en knappe gezicht, leek hij net zo'n model uit een spijkerbroekreclame. Zijn haar was kort, bijna zoals dat van mij, hoewel hij het altijd langer had gedragen. Kennelijk had mijn broer ergens in zijn hectische schema nog wel ruimte gevonden om naar de kapper te gaan, maar was een afspraak met mij eigenlijk teveel.

“Wat heb je met je haar gedaan?” vroeg ik ongelovig.

“Ik wilde eens iets anders,” antwoordde Misha schouderophalend. “Sorry, dat ik wat later ben. Ik ben eerst even naar huis gegaan om te douchen en me om te kleden.”

Die verontschuldiging was genoeg om me milder te stemmen.

“Geeft niks, jochie,” zei ik. “Ik vermaak me wel...” Ik knikte naar twee jonge vrouwen, die aan een tafeltje verderop zaten en naar me lachten. Ik lachte terug, maar stond toen op om mijn broer te begroeten. Ik omhelsde Misha even en ging toen weer zitten. Ik lachte nog even naar de twee vrouwen en richtte me toen weer tot mijn broer. “Fijn dat je er bent.”

Om zijn linkerpols ontdekte ik een gouden Rolex.

“Mooi klokje,” zei ik met een knikje naar het sieraad.

Misha ging tegenover me zitten en negeerde mijn opmerking. “Wat wil je, Len?” vroeg hij, zonder er omheen te draaien. Zijn felblauwe ogen keken recht in mijn donkere ogen, alsof hij probeerde te raden wat de reden van mijn uitnodiging was.

“Niks,” antwoordde ik en probeerde de belediging te negeren. “Gewoon een biertje drinken met mijn broer.”

Misha leunde achterover in zijn stoel en zei niets. Hij leek niet overtuigd.

Toen een jonge serveerster onze tafel passeerde, bestelde ik twee glazen bier.

Het meisje noteerde het en verdween.

“Slecht geheugen,” merkte Misha op.

“Hoe gaat het met je?” vroeg ik. Het geheugen van de serveerster boeide me niet.

“Goed,” antwoordde hij automatisch. “En met jou?”

“Luister, man. Ik heb je weken niet gezien,” begon ik. Ik probeerde mijn verwijtende toon te onderdrukken, maar slaagde daar nauwelijks in. “Ik heb je gebeld...”

“Dat weet ik,” antwoordde Misha. Hij keek me niet aan toen hij eraan toevoegde: “Ik had er geen zin in.”

“Je had er geen zin in?” herhaalde ik.

Misha keek me ongemakkelijk aan, alsof hij spijt had van zijn eerlijkheid. Hij keek even op zijn horloge, wat hij altijd doet als hij zenuwachtig is.

“Je had er *geen zin in*? Hoe kun je dat nou zeggen?” vroeg ik met enige stemverheffing.

“Len, ik...”

“Luister, ik begrijp dat je kwaad bent en ik ben de eerste om toe te geven, dat ik iets stoms heb gedaan, maar ik blijf wel je broer! Ik heb verdomme een week in voorarrest gezeten. Een week, Misha! En je hebt niets van je laten horen.”

“Ik wist niet eens dat je vastzat,” wierp Misha tegen.

“Dan had je je telefoon op moeten nemen,” snauwde ik gepikeerd. “Of je voicemail moeten afluisteren. Mijn advocaat heeft twee berichten voor je achtergelaten met het verzoek of je zo vriendelijk wilde zijn om wat schone kleren en sigaretten langs te brengen, klootzak! Zelfs Miranda heeft je gebeld.”

“Hoe is het trouwens met Miranda?” vroeg Misha op sarcastische toon. De uitdrukking op zijn gezicht was stoïcijns en hij leek zich niets van mijn uitval aan te trekken. De tijd dat ik nog indruk kon maken door te schreeuwen en te schelden, lag duidelijk ver achter ons.

“Het is uit,” zei ik knorrig. “Maar daar gaat het niet om.”

De jonge serveerster keerde terug met onze bestelling, bemerkte de gespannen sfeer, die tussen ons in hing, zette vlug de twee glazen bier op het tafeltje en begon aan de andere kant van het terras lege glazen op te halen en nieuwe bestellingen op te nemen.

“Len, ik heb het druk,” begon Misha op vermoeide toon. “Ik kan toch niet altijd alles maar uit mijn handen laten vallen, omdat jij in de problemen zit of omdat je iets nodig hebt? Jij hebt jouw weg gekozen en ik de mijne. Zo is het altijd geweest en zo zal het altijd blijven.”

“Zo is het niet altijd geweest,” protesteerde ik.

“De laatste twaalf jaar wel,” zei Misha.

Ik zweeg even en nam een slok van mijn bier. Hij had gelijk. In de loop der jaren waren we geleidelijk steeds verder uit elkaar gegroeid en op dat soort momenten, kon ik de afstand tussen ons bijna *voelen*, alsof Misha een onzichtbare muur tussen ons had opgetrokken, waar met geen mogelijkheid meer doorheen te breken was. Ik probeerde regelmatig om de banden met mijn broer aan te halen, maar hij leidde zijn eigen leven en vond het ogenschijnlijk meer dan voldoende wanneer we elkaar slechts eens per twee of drie weken zagen.

Ik had genoeg van de discussie en besloot van onderwerp te veranderen.

“Op 17 augustus moet ik voorkomen...,” begon ik. “Waarschijnlijk kom ik er wel vanaf met een voorwaardelijke straf. Mijn advocaat verwacht niet veel problemen.” Ik haalde mijn sigaretten tevoorschijn en zocht in mijn broekzak naar

een aanstekker. "Mijn laatste veroordeling... Dat is bijna acht jaar geleden. Hij denkt dat de rechter daar wel rekening mee zal houden... En de gevangenen zitten vol."

"Oh, gelukkig maar," antwoordde Misha sarcastisch.

"Wat wil je daarmee zeggen?" vroeg ik agressief.

Misha ging op het puntje van zijn stoel zitten en leunde met zijn armen op het tafeltje, alsof hij me uit wilde dagen. "Wat wil je nou dat ik zeg, Len? Wat *verwacht* je nou van me?" Er lag nog steeds een sceptische ondertoon in zijn stem, neerbuigend bijna. "Het klinkt alsof je het allemaal prima onder controle hebt."

Jezus, op dat soort momenten zou ik hem het liefst een doodschop geven.

Ik dwong mezelf om het te negeren. "Ga je mee als ik voor moet komen?" vroeg ik.

Misha schudde zijn hoofd.

"Waarom niet?"

"Ik heb het druk."

"Misha," waarschuwde ik. Ik moest al mijn ietwat beperkte zelfbeheersing aanspreken om niet naar hem uit te halen.

"Ik heb het druk," zei Misha weer. "De komende weken heb ik heel weinig tijd. Ik heb een belangrijk project op stapel staan." Hij nam een slok van zijn biertje en keek naar me, terwijl ik een sigaret opstak en hem vol ongeloof aanstaarde.

"Je verkiest je werk boven je eigen broer?" stelde ik.

"Ik heb jou ook ooit een keer gevraagd te kiezen," antwoordde Misha.

"Dat is godverdomme tien jaar geleden!" riep ik uit.

"Niet overdrijven, Len. Zeven jaar geleden," corrigeerde hij me. "En het is heel duidelijk dat je nog altijd achter die keuze staat."

"Misha, echt," snauwde ik. "Ik waarschuw je."

"Len, ik ben geen veertien meer," antwoordde mijn broer kalm en voegde er toen minzaam aan toe: "Je kunt me niet meer *waarschuwen*." Hij zweeg even en keek weer op zijn horloge. "Het spijt me, maar ik kan niet altijd alles uit mijn handen laten vallen voor jou. Zo werkt het niet in het leven..." Toch kostte het hem zichtbaar moeite om me aan te blijven kijken.

"Ik vraag je niet om alles uit je handen te laten vallen," zei ik getergd. "Ik vraag je om mee te gaan naar de rechtbank... Een middagje... Dat is alles."

"Weet je waar ik zo moe van word, Len?" vroeg Misha. Hij wachtte niet op een antwoord, alsof hij me bewust uitsloot van de conversatie. "Dat je me altijd alleen maar opzoekt, als je iets van me nodig hebt... Een middagje in de rechtbank, een bezoektje in de bak, een paar tientjes om boodschappen te doen, een boete die betaald moet worden..."

"Dat is niet waar," protesteerde ik.

"Dat is *wel* waar," zei Misha. "Je zult me nooit *echt* een keer bellen om alleen maar iets te gaan drinken... Er is altijd *iets* dat je ertoe beweegt om me te bellen."

"Hoe kun je dat nou denken?"

"Wanneer heb je die dagvaarding ontvangen, Len?"

Ik zweeg.

“Wanneer?” herhaalde hij. “Vandaag? Gisteren?”

Ik nam een diepe haal van zijn sigaret en gaf schoorvoetend toe: “Vandaag.”

“Dat bedoel ik, Len,” zei Misha. Hij zette zijn glas op het tafeltje en leunde weer achterover op zijn stoel. “Je krijgt een dagvaarding en *dan* bel je me. Net zoals je belde, toen je opgepakt was. Of als je zonder geld zit.”

Ik zag dat hij schrok van zijn eigen woorden en dat hij inzag, dat hij te ver was gegaan. Hij bond onmiddellijk in. “Het geeft niet. Het is wie je bent, maar je moet wel begrijpen, dat ik ook ben wie ik ben. Ik heb geen tijd voor je de komende weken.”

Er viel een korte stilte.

“Ik heb altijd mijn best gedaan, Misha,” zei ik uiteindelijk langzaam. “Het was voor mij ook niet makkelijk. Ik moest ook maar roeien met de riemen die ik had.”

Misha pakte zijn bier weer en nam een slok. Hij sloeg zijn ogen neer en leek slecht op zijn gemak. “Dat *weet* ik, Len.” Hij zuchtte, dronk zijn glas leeg en zette het terug op het tafeltje. Een paar minuten lang zweeg hij. Toen keek hij me recht in de ogen en zei: “Ik neem je niks kwalijk.”

“Ik denk het wel,” zei ik.

Verantwoording nemen voor je acties en keuzes is één van Misha’s stokpaardjes. Hij zag toch zelf ook wel in hoe ongeloofwaardig deze uitspraak was? Als iemand me mijn problemen met justitie kwalijk nam, was hij het.

Toch schudde hij ontkennend zijn hoofd en het leek oprecht. “Nee, echt niet. Het was niet jouw schuld.”

Niet mijn schuld?

Ik begon sterk de indruk te krijgen, dat we het niet over hetzelfde onderwerp hadden. “Wat was mijn schuld niet?” vroeg ik scherp. “Misha?”

“Niks. Ik vraag me alleen soms af hoe het zou zijn, als de rollen eens omgedraaid waren... Of als ik er op een keer niet voor je zou kunnen zijn en je alles zelf op moest lossen.” Misha haalde zijn schouders op en wierp weer een snelle blik op zijn horloge. “Als *jij* weer eens de oudere broer zou zijn... Alles is altijd zo vanzelfsprekend voor jou, Len. Bij al je problemen, ga je er al automatisch van uit, dat ik het voor je op ga lossen. Ik ben het zat.”

“Waarom heb ik het gevoel, dat dit niet langer over mijn arrestatie gaat?” vroeg ik.

“Omdat niet altijd alles om jou draait,” antwoordde hij.

“Is het zo erg om je broer af en toe een beetje te helpen?”

“Ik help je niet omdat ik dat wil, Len,” zei Misha toonloos. “Ik help je omdat ik denk dat het van me verwacht wordt.”

“Omdat *je denkt dat het van je verwacht wordt?*” herhaalde ik.

“Door de maatschappij... Omdat we broers zijn en zo,” verduidelijkte hij. “Weet je, *fuck it.*” Hij stond op en haalde een briefje van twintig euro uit zijn broekzak. Hij legde het op de tafel en zei: “Hou het wisselgeld maar.”

“Hou het wisselgeld maar?”

“Ja... *Whatever.*”

“Hé, *fuck you!*” Ik maakte aanstalten om op te staan om hem een dreun te verkopen, maar Misha legde zijn hand even op mijn schouder en zei toen zacht: “Dag, Len.”

Ik pakte zijn pols en keek naar zijn gezicht, maar ondanks dat zijn gebaar voelde als een verontschuldiging, zag ik geen enkele emotie in zijn ogen.

Wat gaat er om in dat hoofd van jou?

“Kom je naar de rechtbank?” probeerde ik nogmaals.

Misha keek me niet aan, toen hij zei: “Ik zal erover nadenken, goed?”

Ik knikte en liet hem los.

“Dag, Len.”

“Dag, jochie.”

* * * * *

Zaterdag, 18 augustus 2012 – ochtend
Rotterdam, Nederland

Ik ben gisteravond op de bank in slaap gevallen, voornamelijk omdat ik het gewoon teveel moeite vond om naar mijn bed te gaan. Dat gebeurt me regelmatig, vooral als ik teveel drink of gebruik.

De hele nacht heb ik onrustig geslapen en veel wakker gelegen. Als ik tegen negen uur 's morgens voor de zoveelste keer wakker word, zie ik dat de televisie nog aanstaat en het licht boven de salontafel nog brandt. Ik sta op, zet de tv uit, doof het licht en pak mijn mobiele telefoon.

Er zijn geen gemiste oproepen.

Misha heeft nog altijd niet terug gebeld.

Ik bel hem opnieuw. Ik ben er inmiddels wel aan gewend dat mijn broer soms moeilijk te bereiken is, vooral wanneer hij in het buitenland zit. En ik ben eraan gewend dat hij er op zijn zachtst gezegd, bizarre werktijden op nahoudt, maar vijf weken zonder enig teken van leven, is nog nooit eerder voorgekomen.

De telefoon gaat een aantal keer over, maar er wordt wederom niet opgenomen.

“Hallo, dit is Misha Larsen. Ik ben even niet bereikbaar, maar als u bericht achterlaat na de toon, dan bel ik u zo snel mogelijk terug.”

“Misha, bel me. Ik maak me zorgen. Bel me terug... Alsjeblieft,” zeg ik na de pieptoon en hang dan op. Ik irriteer me mateloos aan mijn eigen smekende ondertoon, maar de boosheid die ik voelde, toen Misha niet naar de rechtbank kwam, is inmiddels helemaal verdwenen en heeft plaatsgemaakt voor uitsluitend ongerustheid.

Ik zet koffie, steek een sigaret op en probeer te bedenken of er mensen zijn in mijn kennissenkring, die mijn broer ook kent en aan wie ik zou kunnen vragen of ze hem de afgelopen weken nog gezien hebben.

De enige die ik kan bedenken is Wendy. Ik bel haar en ze neemt op.

Nog voordat ze iets kan zeggen, begin ik: “Hé, met Lennart.”

“Hoi,” zegt ze.